

Etik Bildirgelerine Genel Bakış ve COPE (Commission on Publication, on Ethics / Yayınlarda Etik Komisyonu) 2015 Kasım Tabloları

*M Arif AKŞİT***

* *Kaynak: M.A.Akşit. COPE, Kanıta Dayalı Tıp ve Etik Değerlendirmeler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Raporu, 2007¹ ve ayrıca www.publicationethics.org sitesinden² ulaşılabilir.*

** *Prof. Dr. Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları, Neonatoloji Bilim Dalı, Pediatri Genetik, (emekli; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Başkanı, Başkan yardımcısı)*

TEŞEKKÜR: 2007 Türkçe Metinler MAA tarafından tercüme edilmiş, 2015 İngilizce metinleri Türkçeleştirenler de Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Hocalarından: B. Timuralp yapmıştır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesinde, çeşitli Etik sorunlarda ve ayrıca akademik kariyer atamalarında, bazı jüri üyelerinin yayınlarda aşırma, intihal ve benzeri ithamları açısından yapılan incelemelerde COPE (yayınlarda Etik Komisyon) Esasları/ilkelere kullanılarak yapılmıştır. 2015 Yılında yeni eklemeler yapılmıştır. Akış Şemalarının 2017 Tarihli olduğu³ dikkatimizi çekmiştir ve yeni eklemeler vardır.

Bunun yazılı metni olarak 2007 yılında bu yayına kaynak olan eser, Etik Kurula Rapor olarak sunulmuş ve çalışmaya konu edilmektedir. Buradaki yayın 2015 kaynaklı listeler iken, Makalede liste olarak sunulacaktır.

Konu hakkında irdeleme yapılmayacaktır.

Özet

Etik Bildirgelerine Genel Bakış ve COPE (Commission on Publication, on Ethics / Yayınlarda Etik Komisyonu) 2015 Kasım Tabloları

Amaç: COPE (Yayınlarda etik Komisyon) birçok sorunların irdelenmesi açısından bir örnek ve hukukta bir boyut oluşturmaktadır. Bu tek düze inceleme değil, karşılıklı bir sorgulama boyutunu getirmektedir. Burada amaç, 2007 ve 2015 yılında çıkan akış şemalarını sırasıyla iki Makale şeklinde sunmaktır.

Dayanaklar/Kaynaklar: Uluslararası Yayın Etiği Komisyonun hazırladığı sorgular temelinde konu irdelenmektedir.

Giriş: Etik, ahlak felsefesi olarak, Felsefe Anabilim dalının, bir alt Bilim Dalıdır. Bu açıdan kalıp ötesidir, bir ikilemleri de kapsamaktadır. *Doğru nedir ve ne yapmalıyım* sorgusu ötesinde, çalışmalar kendisinden önceki çalışmalara dayanmakta, ancak onlardan kopya yapmamalı, onlardan örnek almalıdır. Bu bir ince çizgidir.

Genel Yaklaşım: COPE Akış Şemaları: 1) Makalenin uzman denetimi tarafından manipüle/oynandığından şüphe duyarsanız ne yaparsınız? 2) Yayınlanmış makalede görüntüde manipülasyon/oyynamadan şüphe durumunda ne yapılmalıdır? 3) Olası/potansiyel yazarlık sorunları olduğunu nasıl tanımlarız? 4) Yayınlanma işleminde sistematik manipülasyon yapılması durumu, 5) Editör Kurul için basım/yayın etik açısından genel yaklaşım, 6) Potansiyel parçalanarak yayınlanma işlevi, potansiyel yaklaşımdan nasıl saptarsınız? 7) Bölerek yayınlama sorgusu olması durumunda nasıl değerlendirirsiniz? 8) Başvurulan yazıda fabrikasyon veri olmasından şüphe duyulması, 9) İletilen yazıda tam net tanımlanmayan, ilgi çatışması, 10) Basılmış, yazıda net tanımlanmayan, ilgi çatışmasından şüphelenmesi durumunda, gözden geçiren kişi ne yapmalıdır? 11) Sosyal Medya kanalı ile ortaya hayali şeylerin atılmasına cevaplar, 12) Doğrudan hayali durumların ortaya atılmasına verilecek cevaplar, 13) Yazarlık sorunlarının nasıl saptanabilir? 14) Yazarlıkta hayali, misafir, hediye yazardan şüphelenilmesi, 15) İletilen yazıda sahtekarlıktan şüphelenilmesi, 17) Basılmış, yayınlanmış yazıda sahtekarlıktan şüphelenilmesi, 18) Yazarın fikir ve verilerinin gözden geçiren, değerlendiren tarafından uygun olarak görmesinden şüphelenmesinde neler yaparsınız? 19) İletilen yazıda kopya şüphesi, 20) Basılmış, yayınlanmış yazıda kopya şüphesi, 21) Basılmadan önce ilgili yazar tarafından bir yazarın çıkarılması talebi, 22) Basımdan sonra, ek yazarın eklenmesi talebi, 23) Basımdan önce ekstra yazar eklenmesinin sorumlu tarafından talebi, 24) Basımdan sonra yazarın çıkarılması talebi, 25) Yayıncının tanımına göre fabrikasyon data/veri şüphesinin olması, 26) Herhangi bir Etik Problemden şüphelenirseniz ne yaparsınız?

Yaklaşım: Bu bir kaynak niteliğinde olması için sunulmaktadır. 2015 Kasım Ayındaki en son düzenleme de ayır makale olarak sunulmaktadır. Etik İkilemler boyutu da gündeme getirilmiştir.

Sonuç: Birçok Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Atama ve Yükseltme sırasında etik ihlal nedeniyle suçlandığı ve Kurul olarak 2007 yılındaki formlar ile irdeleyerek karar oluşturulmuş ve Yönetim Kuruluna iletilmiştir

Yorum: Etik ihlal denilen durumlar içinde gerçekten ihlal saptanmamıştır. Bir yurtdışı durum için, yazara danışılmış, benim çalışmamdan alıntı yapılması benim için mutluluk olduğunu ifade etmiştir, makalede olan boyut, bir alıntı değil, kaynak olarak sunulmasıdır demiştir. 2015 Yılı Akış Şemaları bu Makalede sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yazımlarda Etik irdeleme, COPE (Commission on Publication, on Ethics) çizelgeleri

Outline

General View of Ethical Declarations and COPE (Commission on Publication, on Ethics) Application at 2015 November Flowcharts be indicated

AIM: COPE (Commission on Publication on Ethics) flowcharts, are as an example of step by step, considering and investigating the ethical consideration, for legal perspective. Not a hierarchical indication for interrogational way, method. At this Article the indication of 2007 Flowcharts and later Article with 2015 Ones be indicated.

Grounding Aspects: International Publication of Ethics investigation flowcharts be given at these Articles.

Introduction: Ethics is a subdivision of Philosophy of Science, and not be a concrete regulations be such two-sided aspects. What is the truth and ought to do discussion be in consideration for not to make harm. Taken references be as expected thus, be sat some be copying, such not as it is. to be.

General Considerations: The flow charts are: 1) What to do if you suspect peer review manipulation, 2) What to do if you suspect image manipulation in a published article, 3) How to recognize potential authorship problems? 4) Systematic manipulation of the publication process, 5) General approach to publication ethics for the Editorial Office, 6) How to spot potential manipulation of peer review, 7) What to consider when asked to peer review a manuscript, 8) Suspected fabricated data in a submitted manuscript, 9) What to do if a reviewer suspects undisclosed conflict of interest in a submitted manuscript, 10) What to do if a reader suspects undisclosed conflict of interest in a published article, 11) Responding to Whistleblowers-concerns raised via social media, 12) Responding to Whistleblowers-concerns raised directly, 13) How to spot authorship problems, 14) Suspected ghost, guest, or gift authorship, 15) Suspected plagiarism in a submitted manuscript, 16) Suspected plagiarism in a published manuscript, 17) What to do if you suspect a reviewer has appropriated an author's idea or data, 18) Suspected redundant publication in a submitted manuscript, 19) Suspected redundant publication in a

published manuscript, 20) Corresponding author requests removal of author before publication, 21) Request for additional of extra author after publication, 22) Corresponding author requests additional of extra author before publication, 23) Request for removal of author after publication, 24) Suspected fabricated data in a publisher manuscript, 25) What to do if you suspect an ethical problem.

Proceeding: As a source of investigating of ethical problems, this flowcharts are given for using. 2015 Addition is indicating at these Article.

Notions: The 2007 Flowcharts are used at the Eskişehir Osmangazi University Medical Faculty, Ethical Committee investigation at some accusations at academic rising and attending and the decision be given as noted to Administrative Office. Thus not any proven ethical problem, thus accessed. In one of the, asked the English Author and indicated as, this is not a copy, only be used at the research, thus, being proud of this act. At this one 2015 flowcharts are indicated here.

Conclusion: There are a lot of accusations, thus by this COPE investigation, nothing be proven. So to the legitimate, COPE is be used for the exact condition to be at conclusion.

Key Words: The Ethical evaluation of articles by COPE Flowcharts

Giriş

Etik ilkelerde tanımlamayı bir de ikilem olarak ele alınmalıdır. Bu açıdan sorgulanması önemlidir. Hemen suç yerine, bir boyut gerekir, suç kesin ve zarar temelindedir.

Etik yaklaşımlara temel teşkil açısından birçok çalışmanın olduğu dikkate alınmaktadır. Birçok vurgu, ilkeleri maddesel olarak sunulmaktadır.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurulu olarak COPE (Commisison of Publication Ethics) prensipleri ile hazırlanan tablolar kullanılmıştır. Gerekçe olarak, ortada itham ve inceleme boyutu söz konusu olduğu için, bir bakıma hukuksal irdeleme açıdan gerekli olmuş ve kullanılmıştır. Bu Makalede Türkçe 2017 Yayınlarından³ söz edilmektedir.

Bu Makalede Etik İkilemler ve Kanıt Boyutundan sonra COPE, 2015, tabloları takdim edilecektir.

Etiksel İkilemler¹

Her bir tanım ele alınacak ve ikilem boyut ile irdelenecektir. Birçok durumda etiksel ikilemde kalınır. Bunlar aşağıda gözden geçirilmektedir.

- 1) **OTONOMİ:** Her birey kendi kararını vermelidir. Aydınlatma ve rıza olmalıdır. Aydınlatma, sadece bilgi değil, bilgi ötesidir.
 - o **İKİLEM:** Hekim ile hasta farklı görüşte iseler karar geçersiz midir? Çocuk ve Yaşam Hakkı durumlarında Ülkemizde Tıbbi Yaklaşımlar yapılmalıdır. Açlık oruçlarında bilinç gidene kadar beklenir, bilinç yitirince ancak müdahale edilmektedir. Çocuklarda, özellikle Prematüre bebeklerde aile eğer ventilatör uygulanmasını istemez ve ventilatörden çıkarılmasını talep eder ve Savcılığa yazılı başvurursa, tutuklanır ve gerekirse Aile Mahkemesi bebeği elinden alır. İzmir’de benzer vakalar belirtilmiştir.
- 2) **YARARLILIK:** Hasta için en iyisi sağlanmalıdır. Hastaya en iyisi konusu tartışma götürebilir, bu açıdan bu durumlarda Konsültan görüşleri ve Etik Kurul kararları yararlı olabilecektir.
 - o **İKİLEM:** Mükemmel iyiyi kovar. Zararımızın dokunmaması temel alınmalıdır. Bebek düşürme ve tahliye kararlarında ekonomik gerekçe olmadan, ki bunlarda Devlet bakar, savcılık, Kadın-Doğum Uzmanı, Neonatolog, Adli Tıp ve Etik Anabilim Dalı üyelerince oluşan değerlendirme sonucunda kararı netleştirmektedir. Sadece anne değil, anne-baba birlikte karar oluşturalı ve savcılık da uygun görmelidir.

- 3) **GÜVEN:** Hastanın sırlarını saklamak temel gayem olacaktır. Neonatoloji Yoğun Bakımları servis ve elemanlara göre derecelendirmekte, bu açıdan Bakanlık onayı ile ancak prematüre bakmaktadırlar. Bu nedenle güven, resmi onaydan sonra geçerli olmaktadır.
 - İKİLEM: Hasta suçlu ise gizlilik geçerli midir? Hemşire hekimi ihbar eder mi? Suç kavramı dışında elbet güven söz konusu olamaz.
- 4) **ANLAMSIZ YAKLAŞIMLAR:** Başarısız olunacak sonuçlar için yaklaşım yapılmalı mıdır?
 - (Futile yaklaşımlar, 1990 CCM)
 - (Canlandırma yapmama isteği RET/DNRO, 1974 AMA)
 - (ÖTENAZİ: yardımla ölüm)
 - İKİLEM: Fiziopatolojik anlamı olmalı, hekim mutlaka hastayı tedavi etmeyi uğraşısı olamayacak ise, mucize yaratan değil, bilim üzere olan hekim, amaçlamaz, ağrı giderme, yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefleyebilir. Temel yaşam veya ileri yaşam desteği sağlamalı mıdır?
- 5) **ONAM:** Bilgilendirdikten sonra onam alınmalıdır. Yazılı olarak açıklama olmadan, sadece imza geçerli kabul edilemez. Bu açıdan, hastalık hakkında bilgi değil, bireyde, hastada bu hastalığın yansımaları anlatılmalıdır.
 - İKİLEM: Standart, ön yargılı olmamalı ve bilgilendirme tam olmalı ve hasta hekimen gerektiğinde işlemi talep edici olabilmelidir. Bağımsız kişilerce alınması yerinde olacaktır.
- 6) **ADALET:** Hasta için haklı ve gerekçeli haklar sağlanmalıdır. Hak edişe göre yaklaşımı vermek, veriye göre yaklaşım yapmak gerekir. Bireyler özel ve özgün olduğu için, standart yaklaşımlar kontrollü olarak uygun ise uygulanabilir.
 - İKİLEM: Eşit sağlık hakkını sağlamak ne kadar mümkündür?
- 7) **DÜRÜSTLÜK:** Hastaya doğru ve dürüst yaklaşım gereklidir.
 - İKİLEM: Hekim yanlış değerlendirerek hatalı bilgi vermesi dürüstlük ilkesini bozar mı?
- 8) **ZARAR VERMEME:** Zarar uyguladıktan sonra daha net ortaya açıksa da bilimsel olarak zarar şüphesi olan bile uygulanmamalıdır.
 - İKİLEM: Hekim sosyal olarak, kullanılan birçok bitkisel ürünleri müsaade mi, yoksa engellenmeli midir? Burada Farmakognozi Eczacılık Bilimi olup, buna danışmalıdır. Esas etkisinin plasebo olduğu dikkate alınınca, fazla olmamak koşulu ile almasında belirgin fayda olmayacağı, ancak zarar unsuru da görülmeyebilir.
- 9) **SIR SAKLAMA:** Suç unsuru varsa, suçu saklama veya ihbar etmeme de özel Hekimler, Sağlık Elemanları için TCK göre suçtur.
 - İKİLEM: Hekim kişilik faktörlerini saklayabilir, hastanın ümitsiz durumu varsa, bu şekilde değil, ümit telkininde bulunması da Türk Tıbbi Deontoloji Nizamnamesince uygun görülmektedir.
- 10) **SADAKAT:** Hekim, ilk planda Hekimlik Mesleğine, insanlığa sadakatle bağlıdır. Bu sava ve her türlü ortamda da değişmez.
 - İKİLEM: Hekim acil yaklaşımda triyaj yapar. Gerekirse hastasını sevk eder, danışmanlık alır. Bu açıdan ekip çalışması ve yedekli olmak önemlidir.

SONUÇ: Her bir boyut, bireye göre uyarlanmalı, buna göre yorumlanmalıdır. Elde edilen bir sonuç farklı yorumlanabilir.

Bir hekime 103mEq/L, kan serumunda Na değeri olduğu söylenmiş, acil müdahale gerekli demiş, gerçekte ise bu Beyin Omur-İlik Sıvısı sonucunda imiş. Aile hekimle şiddetli bir

tartışmaya girmiş. Başasistan olarak devreye girdik, iki hekim arasında iletişim sağladık ve konu kapanmıştır. Birisi kesin tedavi, diğeri ise normal demesi doğru iken, alınan yer karışmıştır.

Kanıt Durumunun irdelenmesi⁴

Kanıt durumunda irdelenmesini Özzeybek⁴ aşağıdaki şekilde belirtmektedir.

KANITA DAYALI TIP

1. Yanıtlanabilir klinik sorular oluşturma
2. Soruları yanıtlamak için en iyi kanıtları bulma
3. Bulunan kanıtlara kritik değer biçme
4. Değer biçilen kanıtları günlük pratikte uygulama
5. Performansı değerlendirme

TEMEL SORULAR

1. Fiili bir soru kökü (ne yol açar, nasıl yol açar)
2. Hastalığın kendisine ilişkin bazı özellikler (siyanoz, hipoksemi)

İLERİ SORULAR

1. P: Popülasyon/Problem (hastanın en önemli karakteristikleri, problem, hastalık, durumu)
2. I: İşlem (Belirtiyi, tanısal kesiti, prognostik faktör, tedavi, hasta algılamasını, diğerleri); ne yapmak istiyorsunuz? İlaç yazmak, test istemek gibi
3. K: Karşılaştırma-işlemlerin, uygunsa (karşılaştırmak istediğiniz temel alternatifler nelerdir)
4. S: Sonuçlar; ilgilenen durumun klinik sonuçları (Üstesinden gelmek, ölçmek, iyileştirmek, etkilemek istediğiniz nedir? Elde etmek istediğiniz sonuç nedir?)

KLİNİK SORULAR

1. Klinik bulgular
2. Etiyoloji
3. Hastalığın klinik belirtileri
4. Ayırıcı tanı
5. Tanısal testler
6. Prognoz
7. Tedavi
8. Önleme
9. Deneyim ve duygular
10. Kendini geliştirme

KLİNİK SORULAR OLUŞTURMASI İÇİN ÇABA SARF ETMEK

1. Kısıtlı zamanda hastanın sorununa odaklanmamızı sağlar
2. Kısıtlı zamanımızda öğrenmeye gereksinimiz olan konuya odaklanmamızı sağlar
3. Taramada kullanılacak anahtar sözcüklerin saptanmasını ve bunlarla uygun verilere ulaşmamızı sağlar
4. Meslektaşları ile doğru anlamamızı sağlar
5. Eğitim sırasında öğrencilerimize öğretmek istediğimiz şeyin ne olduğunu açıkça gösterir.
6. Bilgi açığımıza doğru kapatmış olmaktan dolayı mutlu ve huzurlu oluruz.

Yukarıdaki soru oluşturmanın temelde bilgi sorgulanması veya saptanmasına yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Ancak düşünce bilimi olarak felsefeyi temel alacak olursak, soru oluşturma bilginin ötesinde düşünce kavram oluşturmaya da olanak sağlamaktadır.

COPE Etik Formları (Flowcharts)

14 Adet olan Formlar 25 Adede yükseltilmiştir. Birbirinin aynısı olmadığı için burada iki farklı olanlarda sunulmaktadır.

Tablo 1. COPE Etik Sorunların Eski (2007) ve Yeni dokümanları (2015 Kasım)

1. How can COPE System be considered on, while complaints to Editors?	1. What to do if you suspect peer review manipulation
2. What to do, when a suspicious on redundant/copying/duplication at the Article? (a) When suspicious to copying, at the structure of the Article, same as the reference words?	2. What to do if you suspect image manipulation in a published article
3. What to perform, at the published Article, redundant/copying/duplication suspicion? (b) What are the procedures at the published Article same words used/copying sections?	3. How to recognize potential authorship problems / Olası/potansiyel yazarlık sorunları olduğunu nasıl tanımlarız?
	4. Systematic manipulation of the publication process
	5. General approach to publication ethics for the Editorial Office
	6. How to spot potential manipulation of peer review
	7. What to consider when asked to peer review a manuscript
	8. Suspected fabricated data in a submitted manuscript.

4. What are the standards at the Plagiarism, thieving the article? (a) When suspected from plagiarism, stealing, what to perform?	9. What to do if a reviewer suspects undisclosed conflict of interest in a submitted manuscript
5. When suspected from plagiarism, what are the application? (b) When at the published Article, suspicion on plagiarism, what is the act to surrogate?	10. What to do if a reader suspects undisclosed conflict of interest in a published article
6. At the evidence/findings, if the results are at fabrication/fake results, what to do? (a) For application of the Article, estimation of fabrication/fake cases, what are the ethical procedures?	11. Responding to Whistleblowers-concerns raised via social media.
7. What will you do, when suspected from fabrication at the Article? (b) At the published Article, if fake results are suspected, what to do?	12. Responding to Whistleblowers-concerns raised directly.
8. Author changing a) Adding an extra researcher to the Article, from the main writer/author.	13. How to spot authorship problems
9. Author changing b) Discharging the researcher form the Article.	14. Suspected ghost, guest, or gift authorship
10. Author changing a) Adding an extra researcher to the Article, after the publication of it	15. Suspected plagiarism in a submitted manuscript
11. Author changing a) Extracting a researcher to the Article, after the publication.	16. Suspected plagiarism in a published manuscript
12. A Reader a) At the applied Article, some hidden conflicting subject/counter impression (CoI State)	17. What to do if you suspect a reviewer has appropriated an author's idea or data
13. A Reader a) At the published Article, some hidden conflicting subject/counter impression (CoI State)	18. Suspected redundant publication in a submitted manuscript.
14. Some Ethical Problems/conflicts are doubtful at the admitted Article	19. Suspected redundant publication in a published manuscript.
	20. Corresponding author requests removal of author before publication
	21. Request for additional of extra author after publication
	22. Corresponding author requests additional of extra author before publication
	23. Request for removal of author after publication
	24. Suspected fabricated data in a publisher manuscript.
	25. What to do if you suspect an ethical problem

2007-2015 Listeler sunulmaktadır.

Tablo 3. COPE Etik Sorunlarda Önerilen Yaklaşımlar (Türkçe-İngilizce Dökümü)

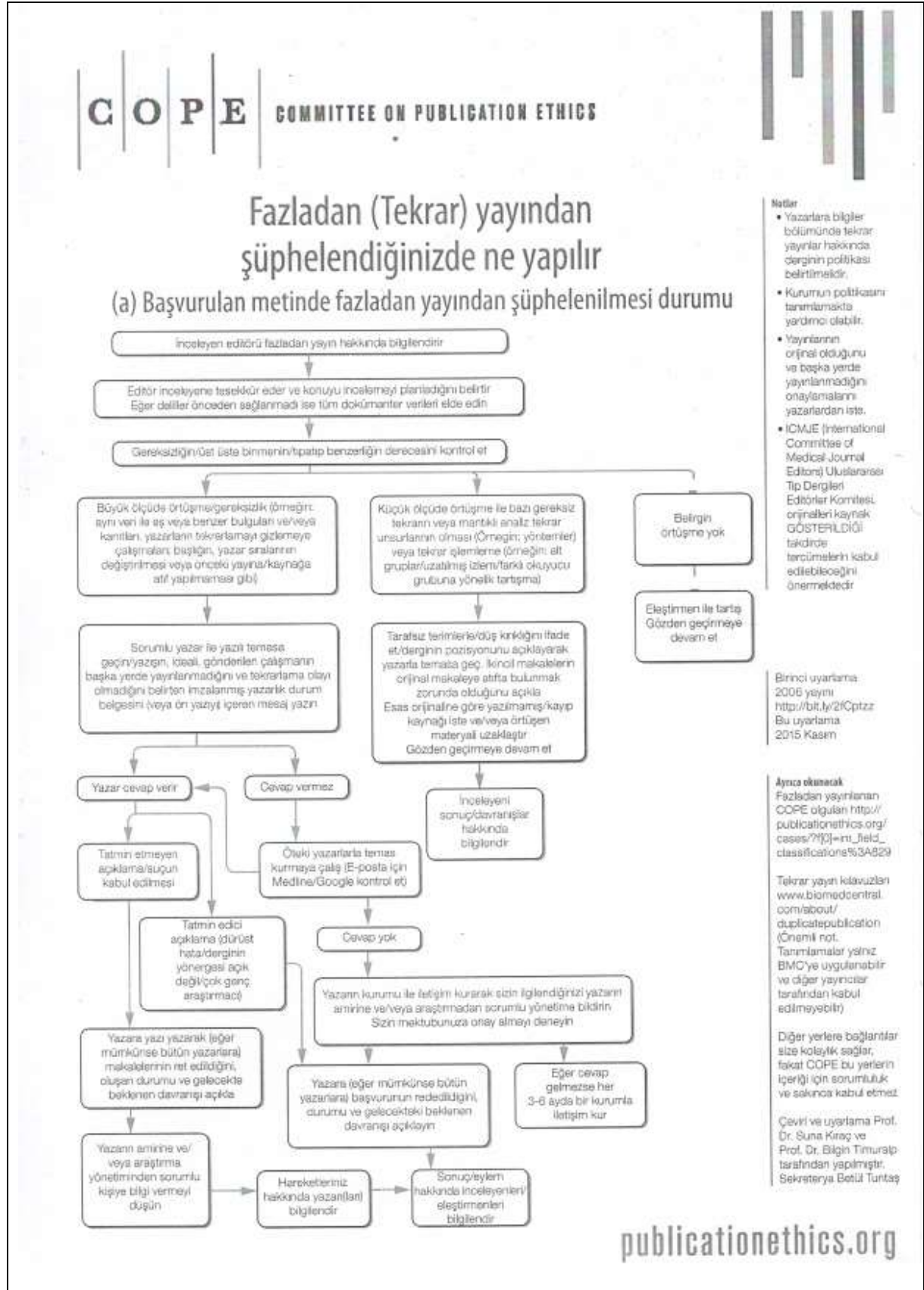
1. Makalenin uzman denetimi tarafından manipüle/oylandırdığından şüphe duyarsanız ne yaparsınız?	1. What to do if you suspect peer review manipulation
2. Yayınlanmış makalede görüntüde manipülasyon/oyynamadan şüphe durumunda ne yapılmalıdır?	2. What to do if you suspect image manipulation in a published article
3. Olası/potansiyel yazarlık sorunları olduğunu nasıl tanımlarız?	3. How to recognize potential authorship problems / Olası/potansiyel yazarlık sorunları olduğunu nasıl tanımlarız?
4. Yayınlanma işleminde sistematik manipülasyon yapılması durumu	4. Systematic manipulation of the publication process
5. Editör Kurul için basım/yayın etik açısından genel yaklaşım	5. General approach to publication ethics for the Editorial Office
6. Potansiyel parçalanarak yayınlanma işlevi, potansiyel yaklaşımdan nasıl saptarsınız?	6. How to spot potential manipulation of peer review
7. Bölerek yayınlama sorgusu olması durumunda nasıl değerlendirirsiniz?	7. What to consider when asked to peer review a manuscript
8. Başvurulan yazıda fabrikasyon veri olmasından şüphe duyulması	8. Suspected fabricated data in a submitted manuscript.
9. İletilen yazıda tam net tanımlanmayan, ilgi çatışması	9. What to do if a reviewer suspects undisclosed conflict of interest in a submitted manuscript
10. Basılmış, yazıda net tanımlanmayan, ilgi çatışmasından şüphelenmesi durumunda, gözden geçiren kişi ne yapmalıdır?	10. What to do if a reader suspects undisclosed conflict of interest in a published article
11. Sosyal Medya kanalı ile ortaya hayali şeylerin atılmasına cevaplar	11. Responding to Whistleblowers-concerns raised via social media.
12. Doğrudan hayali durumların ortaya atılmasına verilecek cevaplar	12. Responding to Whistleblowers-concerns raised directly.
13. Yazarlık sorunlarının nasıl saptanabilir?	13. How to spot authorship problems
14. Yazarlıkta hayali, misafir, hediye yazardan şüphelenilmesi	14. Suspected ghost, guest, or gift authorship
15. İletilen yazıda sahtekarlıktan şüphelenilmesi	15. Suspected plagiarism in a submitted manuscript
16. Basılmış, yayınlanmış yazıda sahtekarlıktan şüphelenilmesi	16. Suspected plagiarism in a published manuscript
17. Yazarın fikir ve verilerinin gözden geçiren, değerlendiren tarafından uygun olarak görmesinden şüphelenmesinde neler yaparsınız?	17. What to do if you suspect a reviewer has appropriated an author's idea or data
18. İletilen yazıda kopya şüphesi	18. Suspected redundant publication in a submitted manuscript.
19. Basılmış, yayınlanmış yazıda kopya şüphesi	19. Suspected redundant publication in a published manuscript.
20. Basılmadan önce ilgili yazar tarafından bir yazarın çıkarılması talebi	20. Corresponding author requests removal of author before publication
21. Basımdan sonra, ek yazarın eklenmesi talebi	21. Request for additional of extra author after publication
22. Basımdan önce ekstra yazar eklenmesinin sorumluluğundan talebi	22. Corresponding author requests additional of extra author before publication
23. Basımdan sonra yazarın çıkarılması talebi	23. Request for removal of author after publication
24. Yayıncının tanımına göre fabrikasyon data/veri şüphesinin olması	24. Suspected fabricated data in a publisher manuscript.
25. Herhangi bir Etik Problemden şüphelenirseniz ne yaparsınız?	25. What to do if you suspect an ethical problem

Türkçe eklenen liste aşağıda belirtilmektedir.

Akış Şemaları(Türkçe 2017)

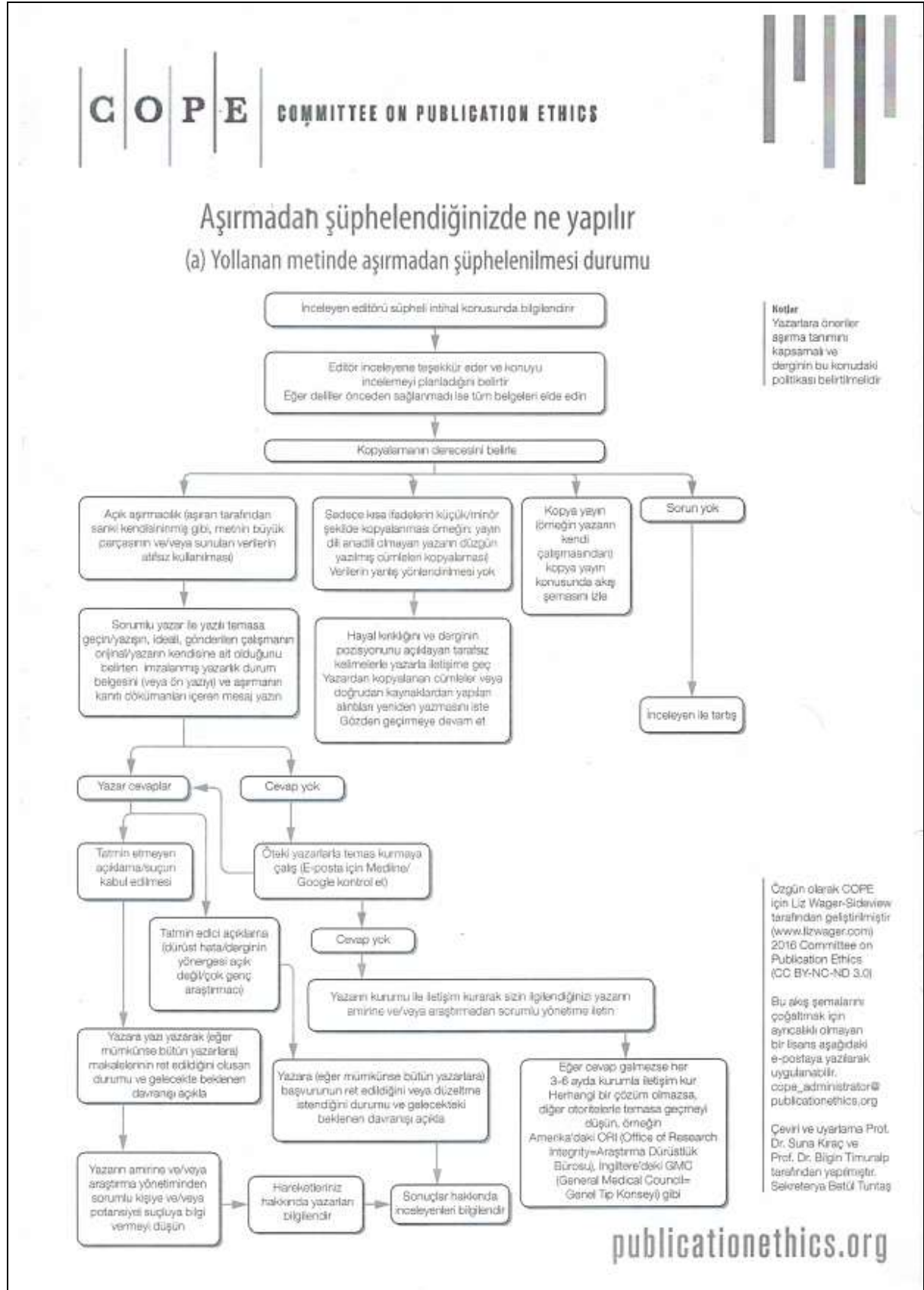
Akış şemaları doğrudan sunulacaktır.

Bir yayından fazla yayın/aynısının tekrarlanması

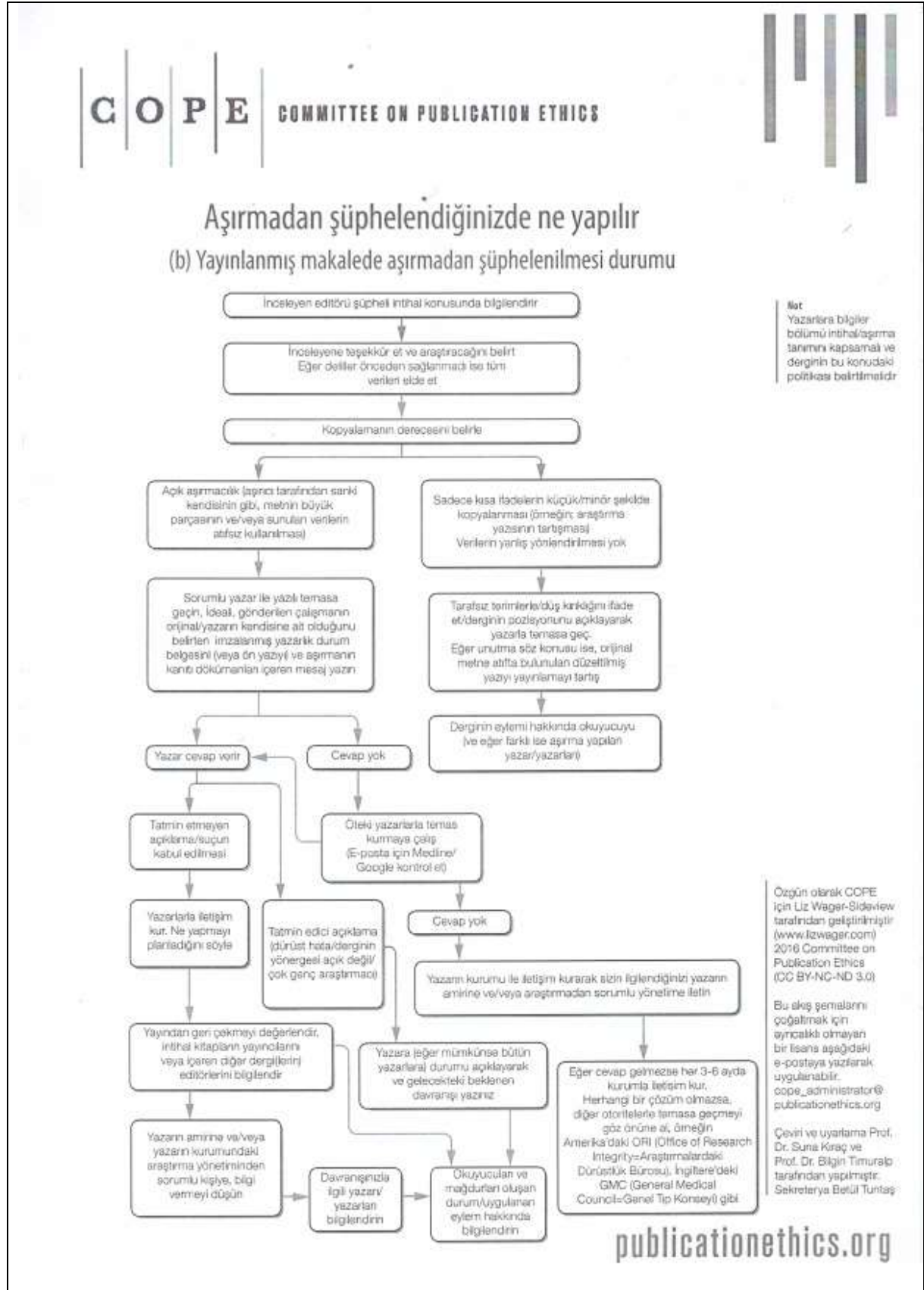
Şekil 1: COPE Etik Sorunlarda çalışmacıya sorularak sorgu ilerlemektedir.

Bir çalışmanın aşırılma durumu

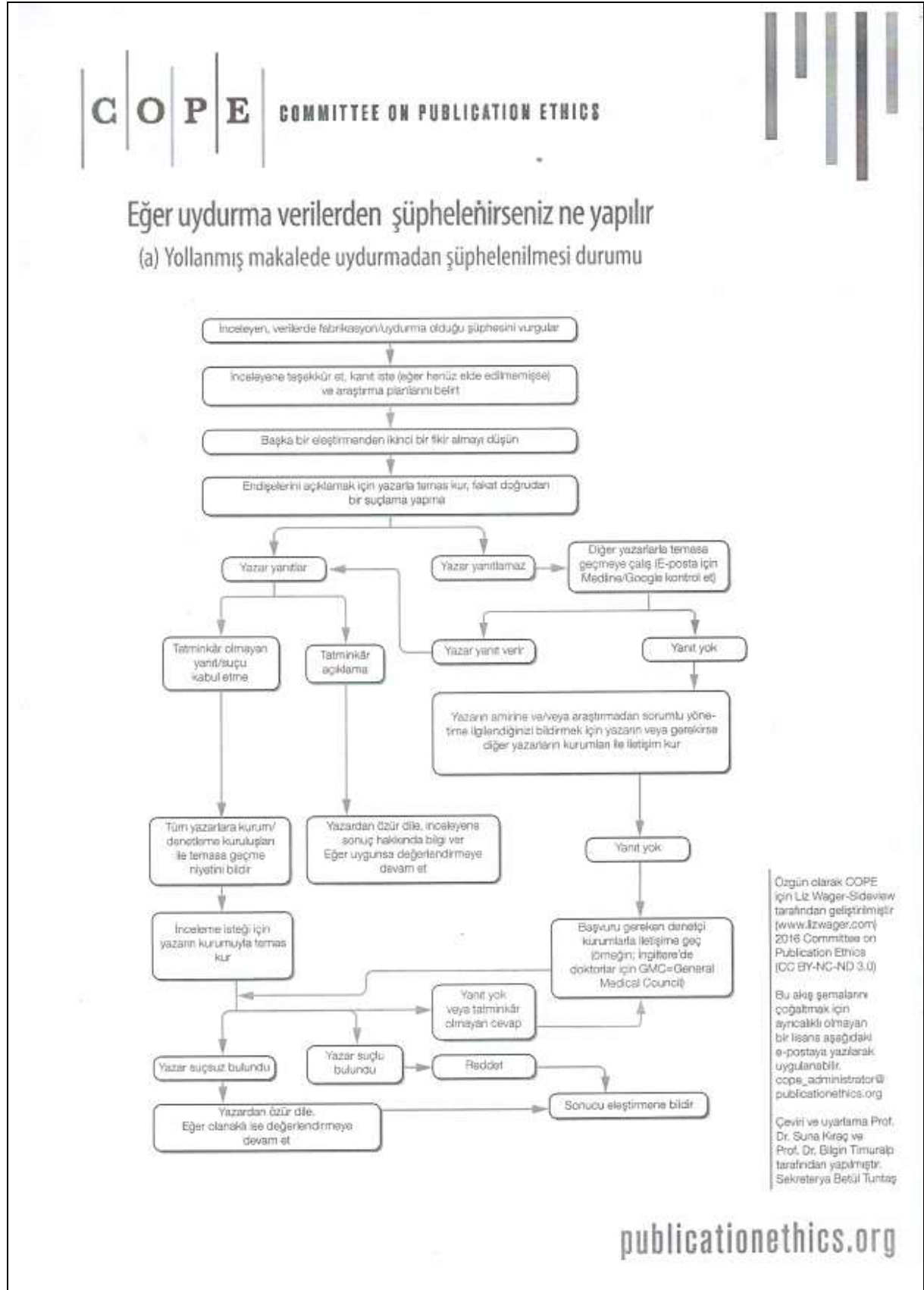
Şekil 2: COPE Etik Sorunlarda kesin delil olmadan şüphe üzerine yapılamaz.

Yayınlanmış makalede aşırma durumu şüphesi

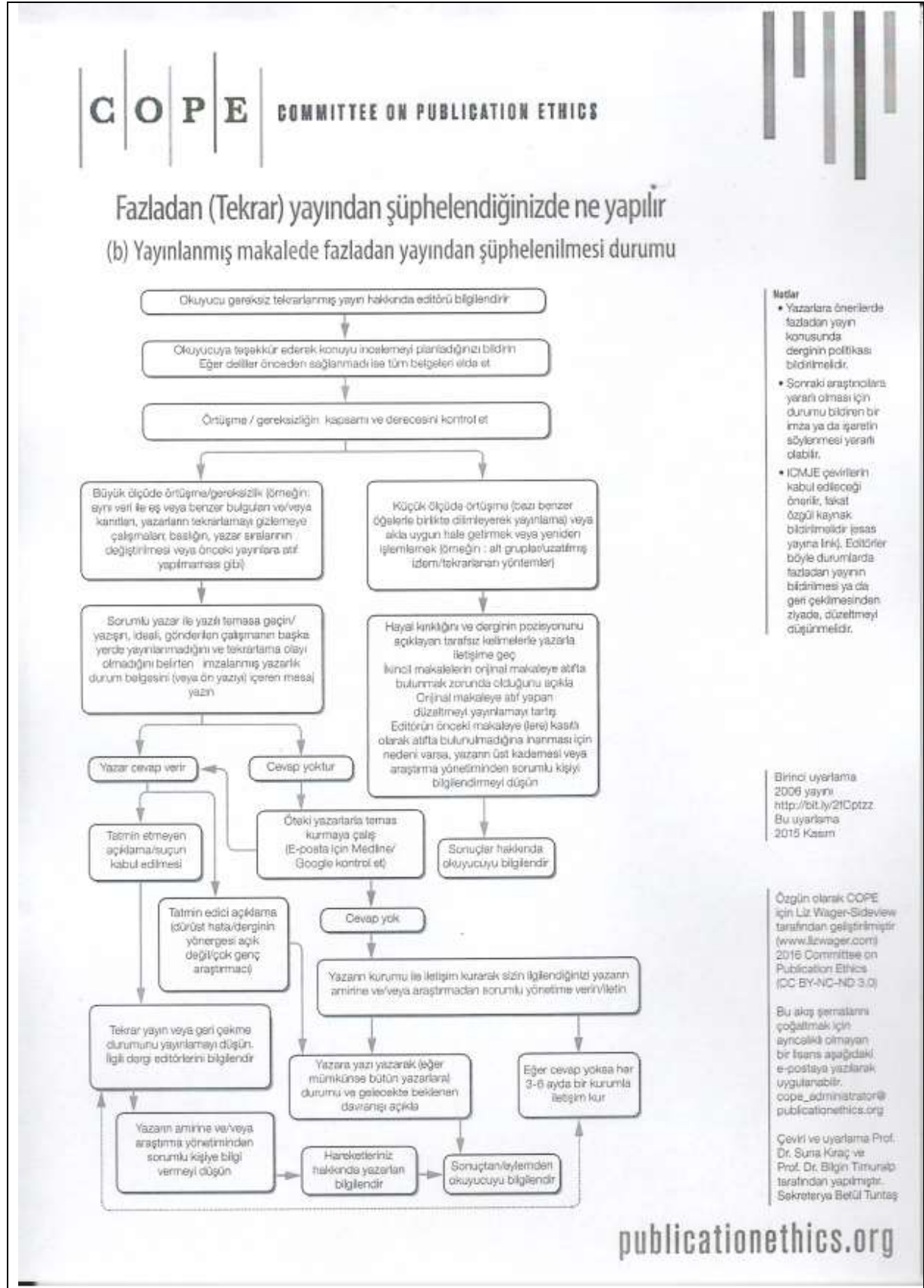
Şekil 3: COPE Etik Sorunlarda Yayınlanmış Makalede kesin delile ulaşmak daha kolaydır.

Uydurma verilerden şüphe duyulması

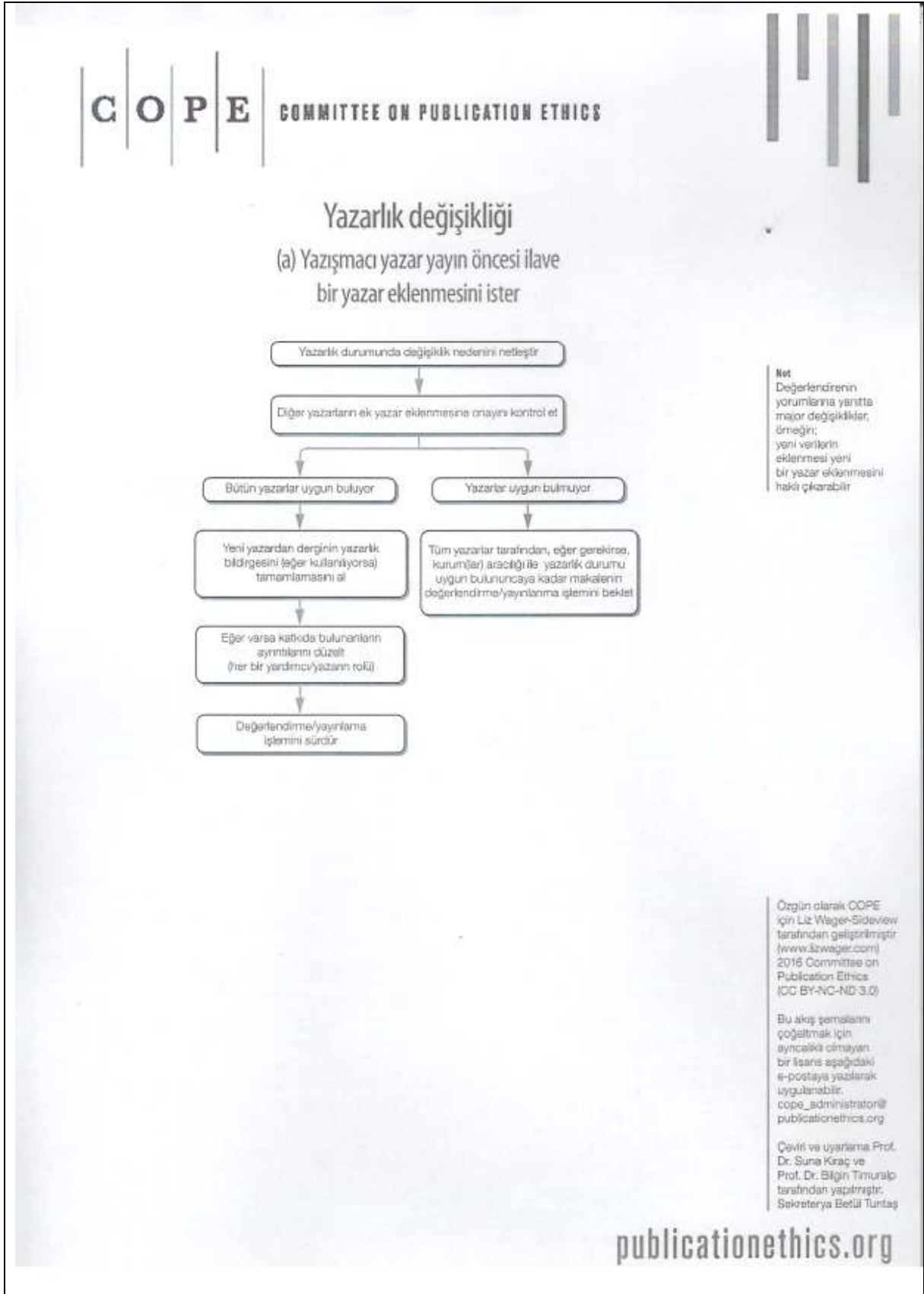
Şekil 4: COPE Etik Sorunlarda Kayıtlar temel olarak hasta dosyası veya laboratuvar kayıtlarına dönmelidir.

Tekrar yayın yapılma durumunda

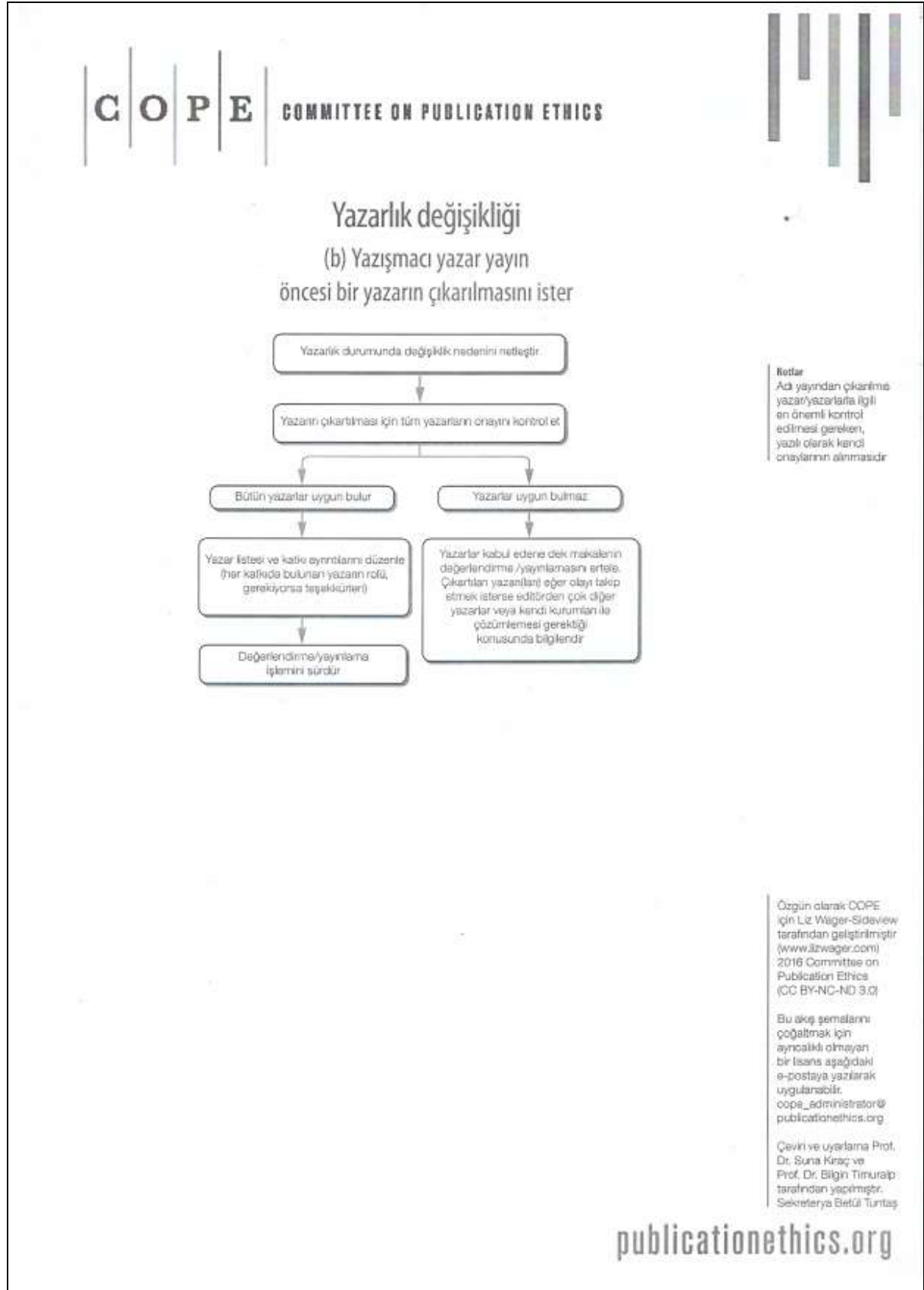
Şekil 5: COPE Etik Sorunlarda yayınlanan tekrarlama durumunda)

Yazar değişikliği, ek yazar eklenme talebi

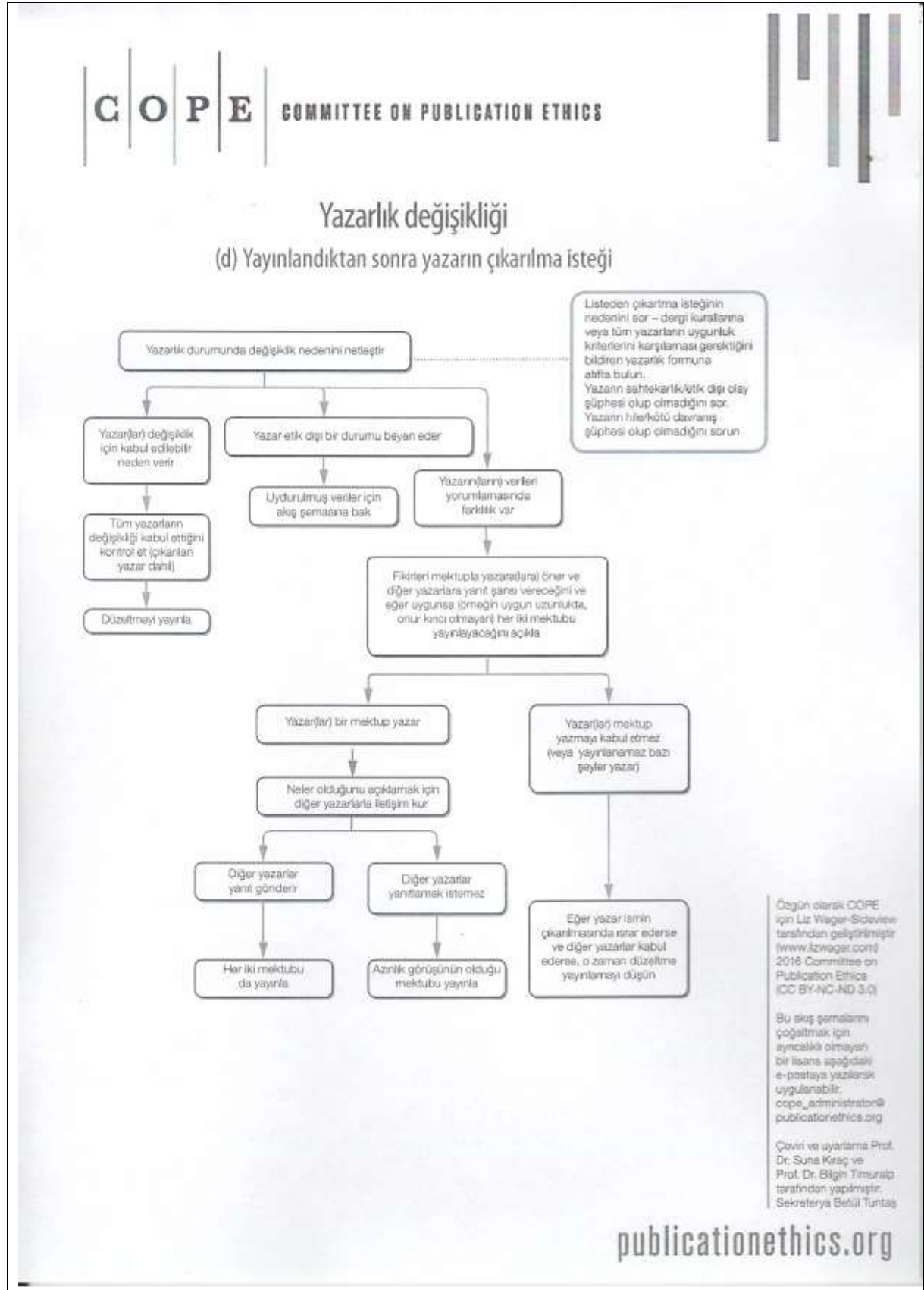
Şekil 6: COPE Etik Sorunlarda; Yazar değişikli, yayın öncesi

Yazar değişikliği, yayın öncesi çıkarılma talebi

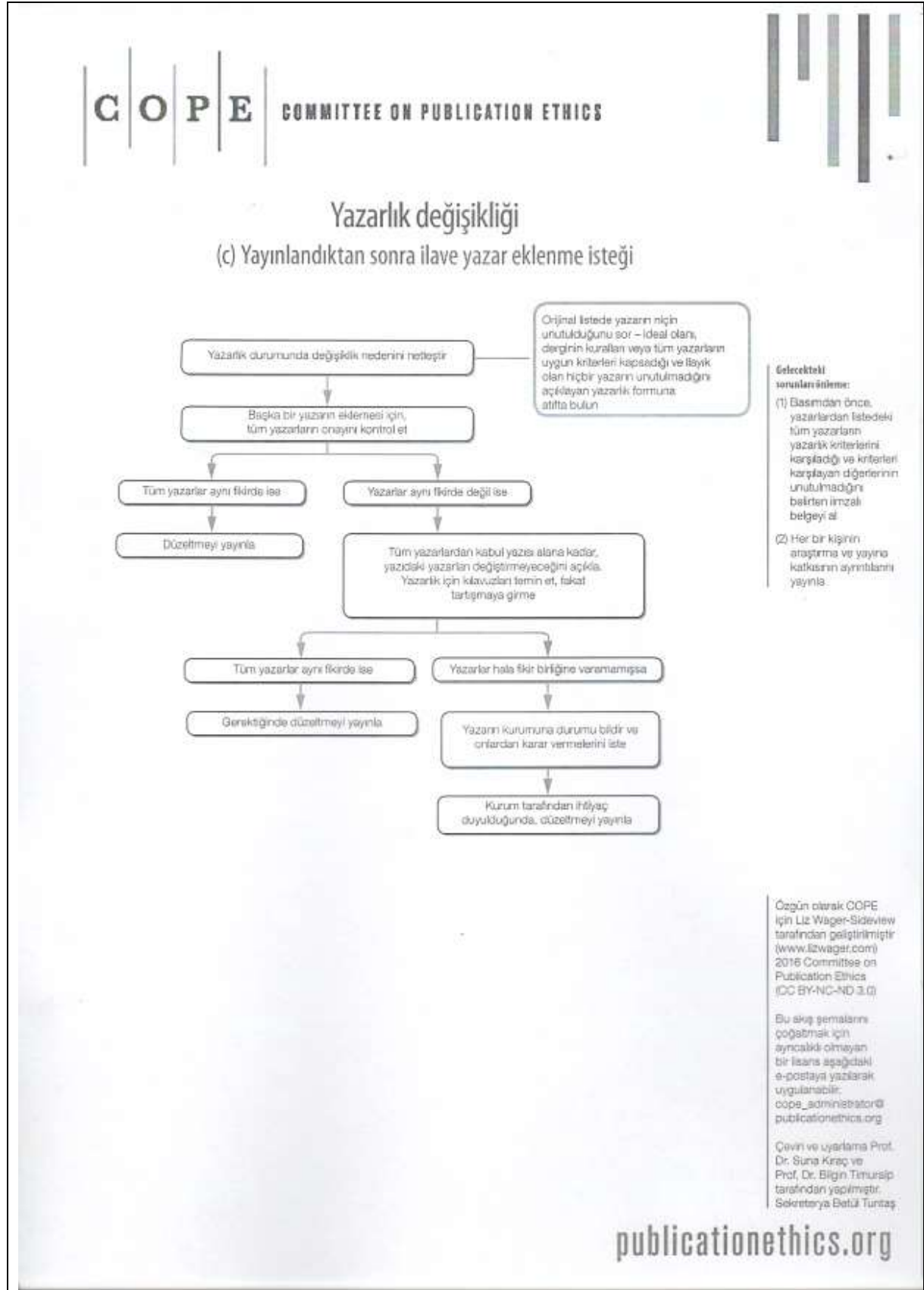
Şekil 7: COPE Etik Sorunlarda; Yazar değişikli yazar tarafından önerilen

Yazar değişikliği, Yayınlandıktan sonra

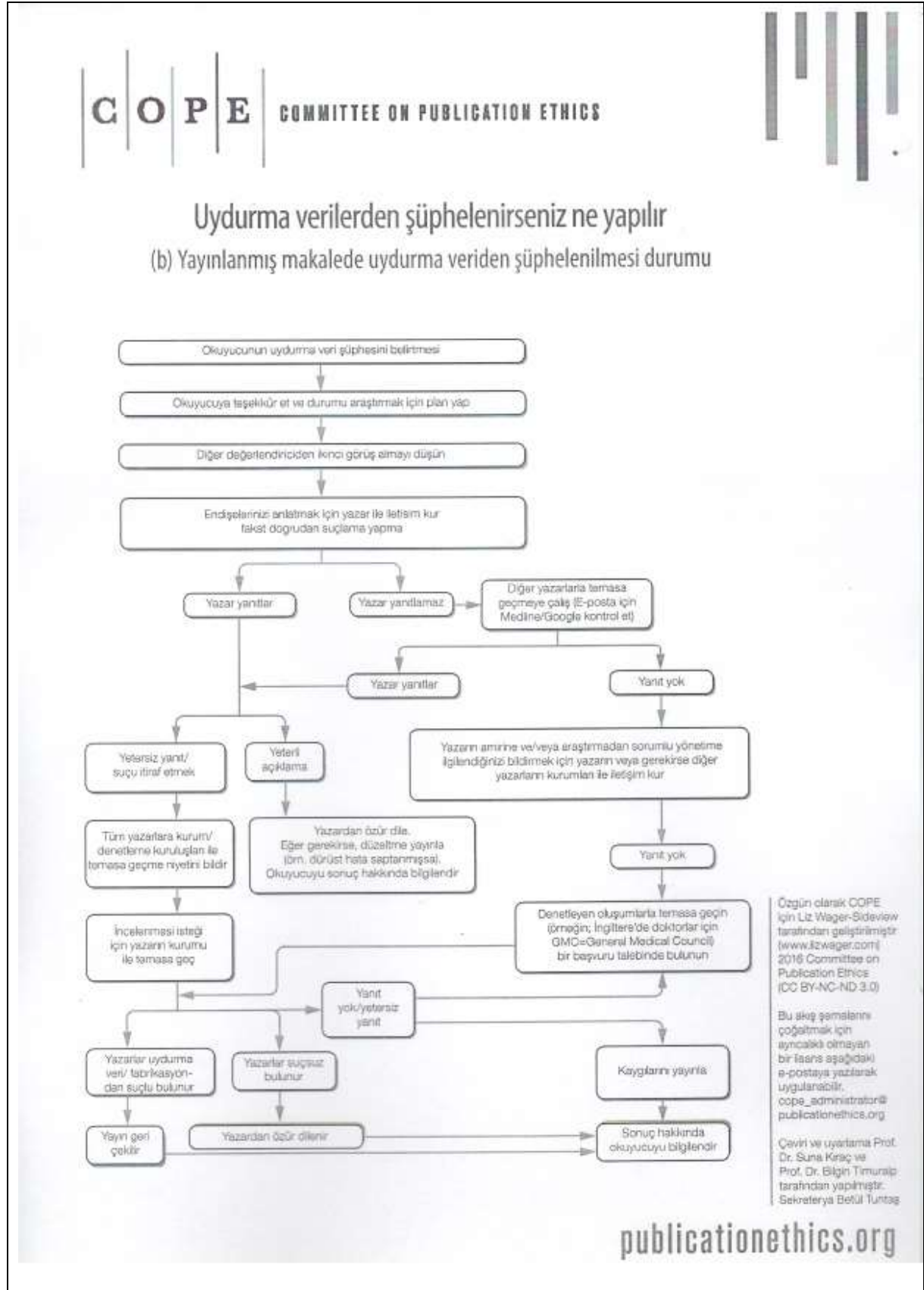
Şekil 8: COPE Etik Sorunlarda; Yazar değişikli yayından sonra

Yazar değişikliği, yayımlandıktan sonra eklenme talebi

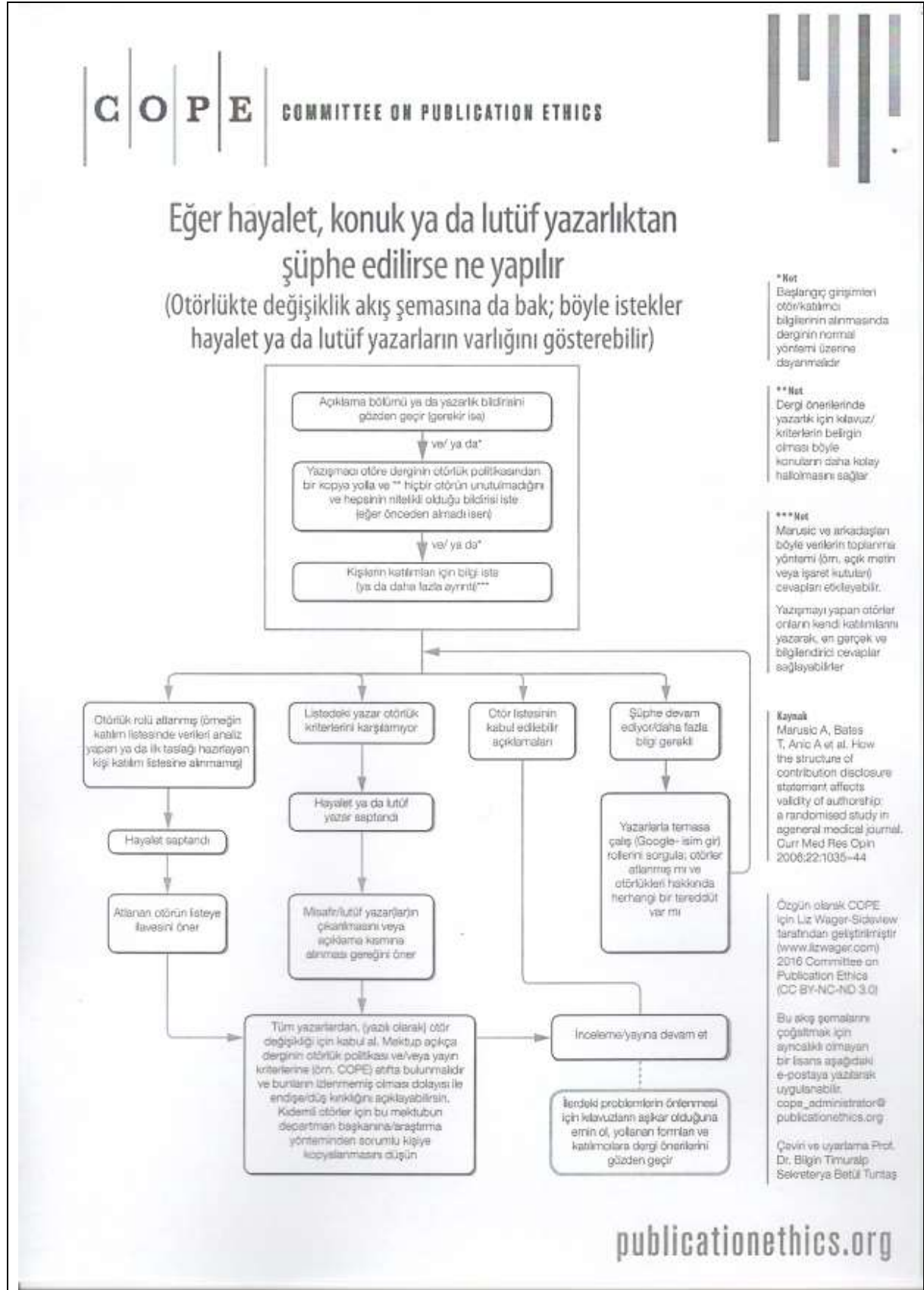
Şekil 9: COPE Etik Sorunlarda; Yazar değişikli ek önerilen yazarlar

Uydurma veri şüphesi, yayınlanmış makalede

Şekil 10: COPE Etik Sorunlarda; Uydurma yayın

Lütuf için yazarlık sunmak

Şekil 11: COPE Etik Sorunlarda; birisine lütuf için yazarlık vermek

Yazarlık sorununun çözümü

Yazarlık Sorunlarını Nasıl Ayırt Edelim

Editörler her başvuru için yazar veya katkıda bulunanların listesini kontrol edemez. Fakat bazen yazar listesinin tam olmadığı ya da hak etmeyen yazarlar (misafir veya hediye yazarlık) içerdiğine dair şüpheleri olabilir. "Hayalet, misafir veya hediye yazarlık durumundan şüphelenirseniz ne yapmalı" üzerine COPE akış şeması bu durumlar için hareket şeklini önerir. Aşağıdaki noktalar uygunsuz yazarlık durumu için uyarılan editörlere yardım etmek ve sorunları gösterebilen uyanıcı işaretleri ayırt edebilmek için düzenlenmiştir.

Yazarlık Durumu Sorunlarının Çeşitleri

Hayalet yazar, yazarlık için yeterli kriterlere sahip olmasına rağmen yazarlar listesinde unutulmuş kişidir. Bunun sıklıkla diğer rolleri olan yazarların, özellikle veri analizinde, unutulduğu hayalet yazar ile aynı olması gerekmez. (Gotsche ve ark. araştırmanın düzenlenmesinde yer alan istatistikçilerin endüstri destekli çalışmalarını raporlarında sıklıkla unutulduğunu göstermiştir.) Profesyonel bir yazar yayında yer almışsa, yazar olarak listelenme kriterlerine tümü ile sahip olup olmadığını kullanan yazarlık kriterlerine dayanacaktır.

Misafir veya hediye yazar, yazarlık için yeterli olmamasına rağmen yazar olarak listede yer alan kişidir. Misafirler genellikle listenin halkta daha etkili olması için listede yer alır (araştırma veya yayıncı çok az ilgisi olması veya hiç ilgisi olmamasına rağmen). Hediye yazarlık sıklıkla karşılıklı CV güçlendirmek amacı taşır (örneğin, yayınlarında yazar listelerinde birbirlerine yer veren çalışma arkadaşları).

Yazarlık Durumu Sorunlarını Gösterebilecek İşaretler

- Sorumlu yazar değerlendiren hakemin saptamalarını yanıtlamak için yetersiz görünür.
- Değişiklikler yazar listesinde olmayan kişi tarafından yapılır (değişiklikleri yapanın kim olduğunu görmek için Word belgesi özelliklerini kontrol et fakat bunun masum bir açıklama olabileceğini aklında tut, örneğin ortak bilgisayar kullanımı, veya değişiklikleri sekreterin yapması)
- Belge özellikleri makalenin yazar listesinde yer almayan veya uygun şekilde teşekkür edilmiş bir kişi tarafından yazıldığını gösterir (fakat yukarıdaki maddeye bakınız)
- İmkansız derecede üretken yazar, örneğin derleme yazıları/ görüş yazıları (aynca tekrar yayın/örtüşen yayın için kontrol ediniz)(bu yazar adı kullanılarak Medline veya Google arama aracılığı ile saptanabilir).
- Katkı sağlayanların listesinde görev kaybı (örneğin ismi yazan yazarların hiçbirinin verilerin analizinden veya makalenin taslağının hazırlanmasından sorumlu olmadığı görülür)
- İmkansız uzun veya kısa yazar listesi (örneğin bir düzine yazarlı basit bir olgu sunumu veya tek yazarlı randomize çalışma)
- Sponsor şirketten yazar olmayan endüstri destekli çalışma (bu mantıklı olabilir, fakat katkısı olan yazarların unutulduğu anlamına da gelebilir; protokolün tekrar gözden geçirilmesi çalışanların rolünün saptanmasında yardımcı olabilir- Gotsche ve ark ve Wager tarafından yapılan yoruma bakınız)

Kaynaklar
Gotsche PC, Hrobjartsson A, Johansen HK, Haer MT, Altman DG et al. Ghost authorship in industry-initiated randomised trials. *PLoS Med* 2007; 4(1):e19.doi:10.1371/journal.pmed.00440019
Wager E (2007) Authors, Ghosts, Damned Lies, and Statisticians. *PLoS Med* 2007;4(1):e34. doi:10.1371/journal.pmed.00440034

Çözüm olarak COPE için Liz Wager-Sideview tarafından geliştirilmiştir (www.lizwager.com) 2016 Committee on Publication Ethics (CC BY-NC-ND 3.0)

Bu akış şemasını çoğaltmak için ayrıcalıklı olmayan bir lisans aşağıdaki e-postaya yazarak uygulanabilir. cope_administrator@publicationethics.org

Çeviri ve uyarılama Prof. Dr. Bilgin Timuralp Sekreterya Betül Turtaş

publicationethics.org

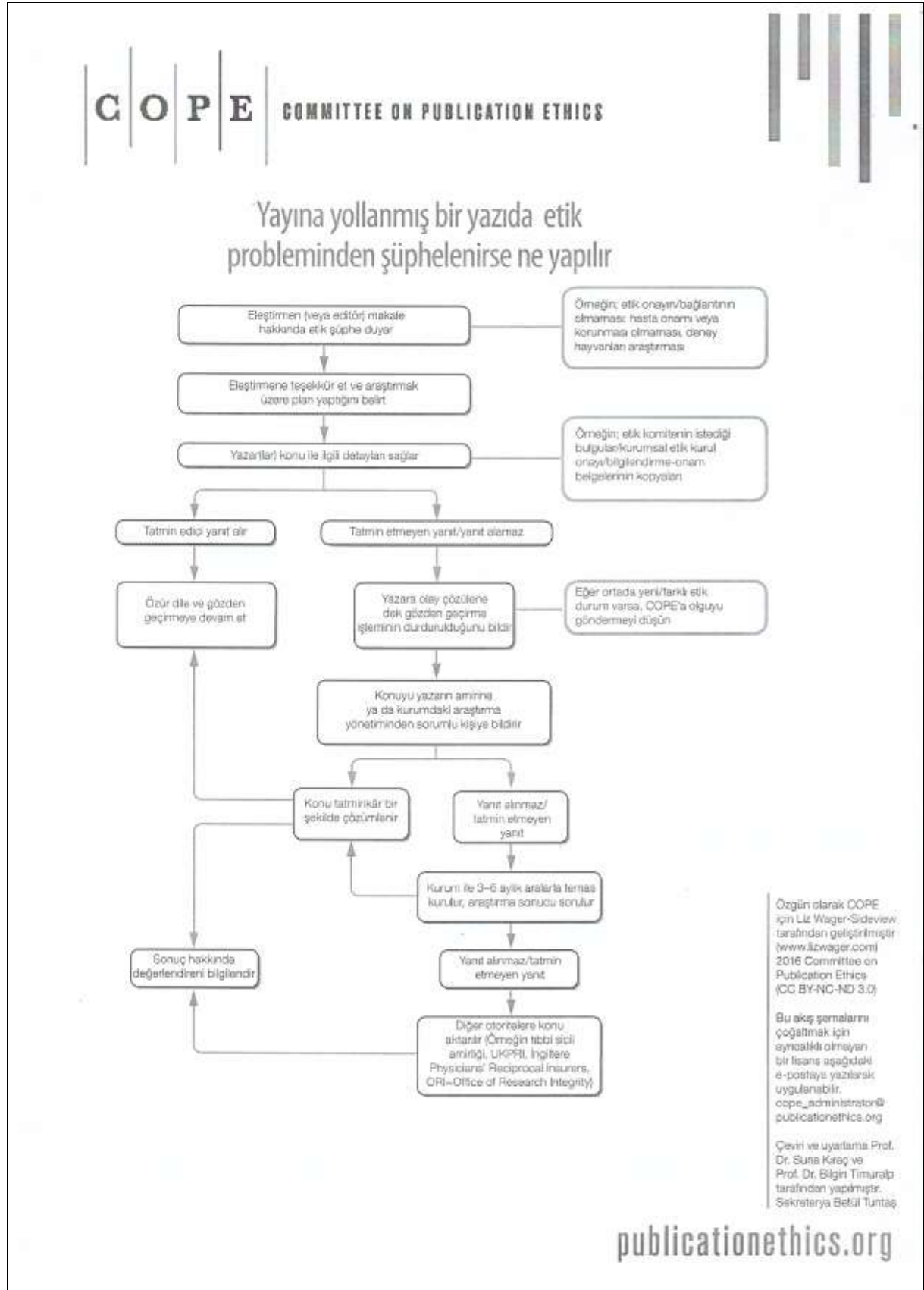
Şekil 12: COPE Etik Sorunlarda; Yazarlık konusu

Çıkar çatışması var ise

Şekil 13: COPE Etik Sorunlarda; Çıkar çatışması

Etik problemden şüphe duyuluyorsa

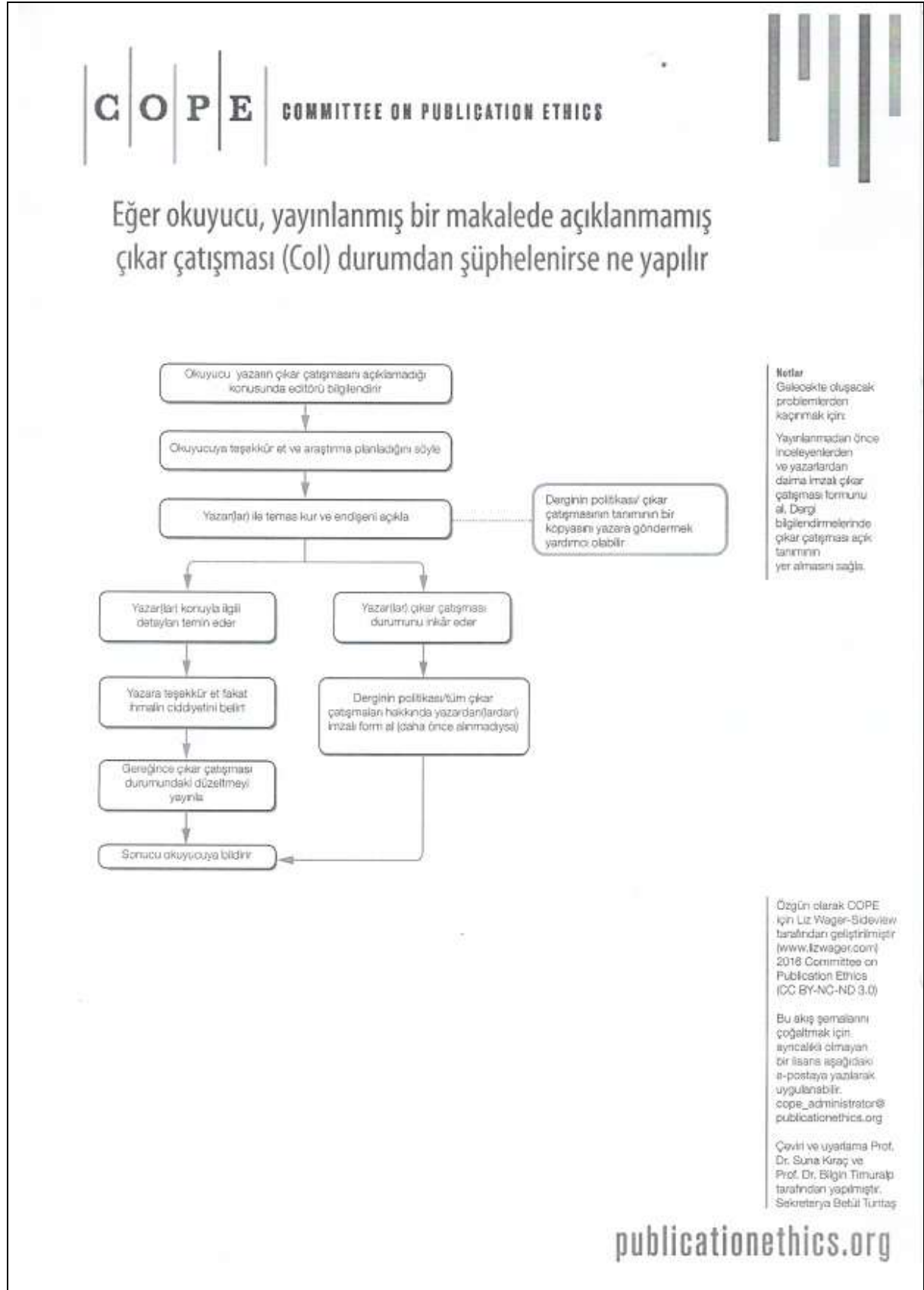
Şekil 14: COPE Etik Sorunlarda; etik şüpheler

Fikirlerin başkasından alınma durumu

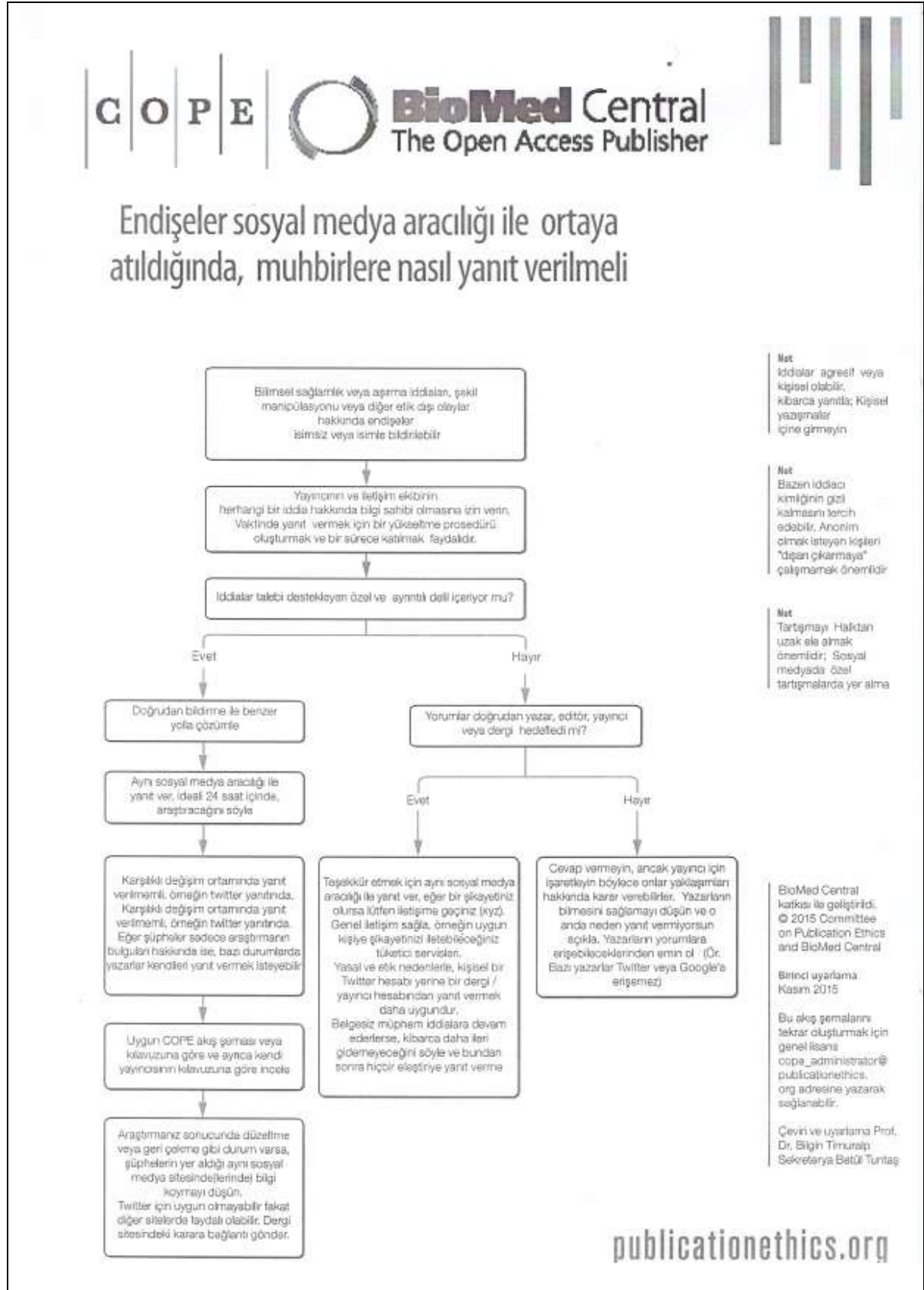
Şekil 15: COPE Etik Sorunlarda; Başkasından fikir alınması

Yayınlanmışta çıkar çatışması

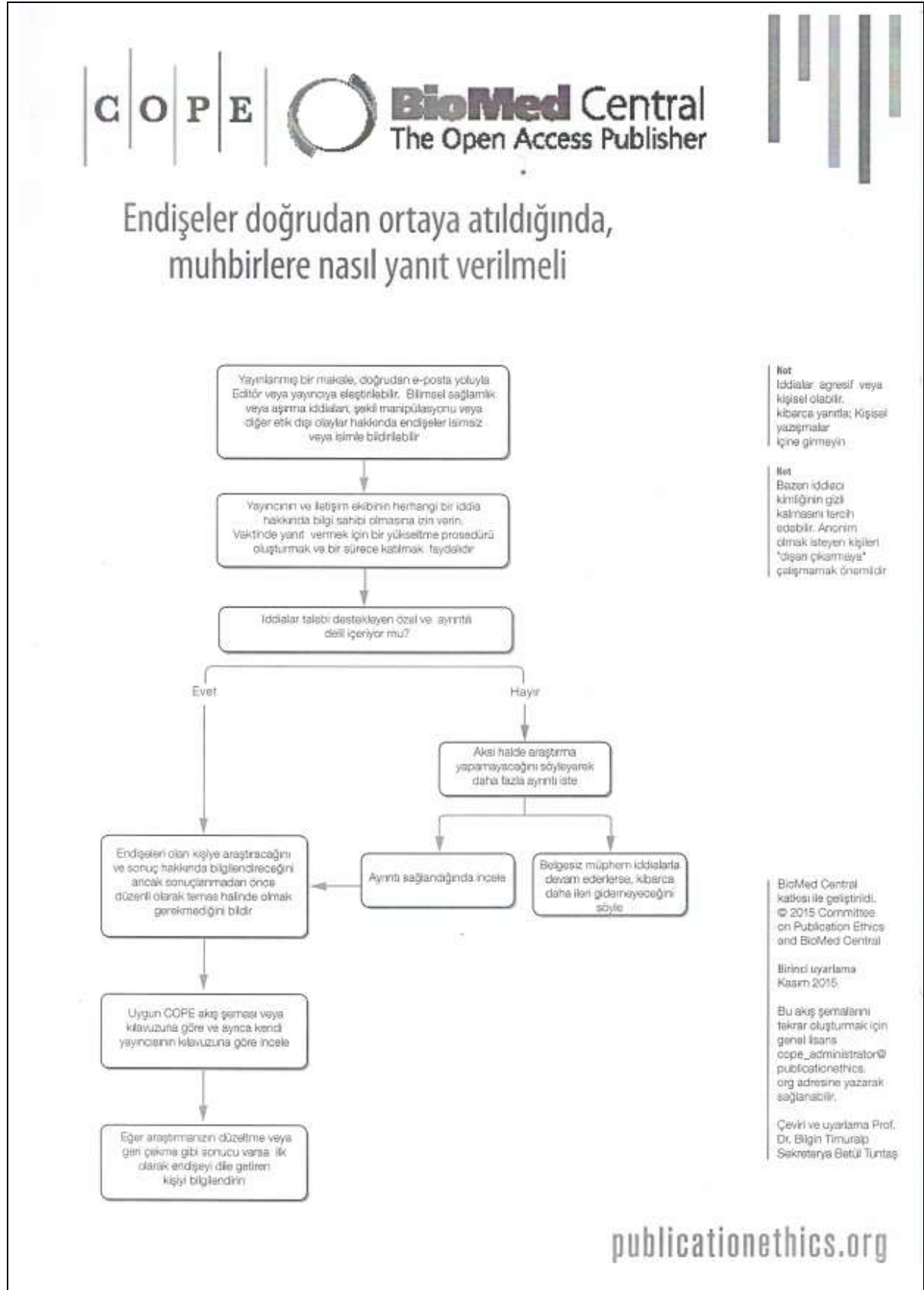
Şekil 16: COPE Etik Sorunlarda; açıklanmamış çıkar çatışması

Sosyal Medyaya verilecek yanıtlar

Şekil 17: COPE Etik Sorunlarda; Medya ile iliřkiler (1)

Endişe doğrudan söylendiğinde muhabire verilecek yanıtlar

Şekil 18: COPE Etik Sorunlarda; Medya İlişkileri (2)

Kaynaklar

- 1) M.A.Akşit. COPE, Kanıta Dayalı Tıp ve Etik Değerlendirmeler, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul Raporu, 2007
- 2) COPE, www.publicationethics.org
- 3) Full_set_of_flowcharts_Turkey_2017 (1) (1).pdf
- 4) Özzybek, Deniz. Yanıtlanabilir Klinik Sorular Oluşturma. Ergör G. Kanıta dayalı tıp, Modern Tıp Seminerleri Dizisi, Sayı: 27, Güneş Kitapevi Yayınları, Ankara, 2003, sayfa 7–12.

M. A. Akşit Koleksiyonundan